

ELIZABETH BYLER YOUNTS

Het
gefluister
van het Water

Worstelend met een schuldgevoel over de dood van haar kleine broertje, sluit een tienermeisje vriendschap met haar amish buurvrouw. Maar zij heeft zo haar eigen geheimen.



Het gefluister van het water

Andere romans van Elizabeth Byler Younts:

De verborgen kinderen

Elizabeth Byler Younts

Het gefluister van het water

Roman

Vertaald door Carola van der Kruk-de Boer

KokBoekencentrum Uitgevers • Utrecht

Vertaling: Carola van der Kruk-de Boer
Ontwerp omslag: DPS Design
Lay-out binnenwerk: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 297 3187 4
ISBN (e-book) 978 90 297 3188 1
ISBN (audiobook) 978 90 297 3189 8
NUR 342
www.kokboekencentrum.nl

De Bijbelteksten zijn ontleend aan de Nieuwe Bijbelvertaling © 2004.

Oorspronkelijk verschenen onder de titel *The Solace of Water*. Published by arrangement with Thomas Nelson, a division of HarperCollins Christian Publishing, Inc.

© Elizabeth Byler Younts, 2018

© 2021 KokBoekencentrum Uitgevers
Alle rechten voorbehouden

Uitgeverij KokBoekencentrum vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Voor Pam en Alicia

DELILAH

Half april 1956

Mijn huid had dezelfde kleur als de aarde. Ik duwde met mijn handen in het zand, dat harder was geworden sinds ik hier vorige week voor het laatst was geweest. Mijn handen lieten nauwelijks een afdruk achter toen ik ze weer optilde. Er groeiden kleine, lichtgroene grassprietjes en het leek er niet meer op dat de grond pasgeleden nog was omgeschept. Om gek van te worden. Er groeide nu gras op het graf van mijn zoontje. Ik had moeten weten dat dat in Alabama tijdens de lente heel snel zou gebeuren, en helemaal als er niets boven het graf groeide wat schaduw bood. En toch was ik er nog niet klaar voor om te zien dat de grond in een maand tijd alweer deed alsof er niets was gebeurd.

Maar in die maand was er een flinke hoeveelheid regen op deze aarde gevallen. Hoewel de grafdelvers geen gras zaaiden op de graven van zwarte mensen, vonden de zaadjes er hoe dan ook wel hun weg naartoe. Toch was ik er niet blij mee. Absoluut niet. Er ontsprong iets levends uit wat dood en begraven was. Dat was onnatuurlijk. En niets anders.

‘Kom, Deedee.’ De stem van mijn man vouwde zich zacht als een verenkussen om me heen. Hij legde zijn hand op mijn schouder. Dat betekende dat hij zich ver voorover moest buigen omdat hij erg lang was en ik op mijn knieën lag. ‘Broeder Jake wacht op ons.’

Ik boog me ook naar voren, om zijn aanraking niet langer te voelen. Mijn tranen stroomden, drupten tussen mijn vingers

door en beregenden het nieuwe gras waar ik zo'n hartgrondige hekel aan had.

‘Nog heel even, Malachi.’ Hij wilde me niet opjagen, maar een deel van mij wilde tegen hem zeggen dat hij me met rust moest laten, dat hij gewoon alleen naar de Ford van broeder Jake moest lopen en daar op mij moest wachten tot ik er klaar voor was. Al zou dat wellicht nooit gebeuren.

Ik wreef met mijn hand over de ruwe betonnen grafsteen. Nou ja, betonnen... Hij was niet alleen van beton gemaakt. We hadden niet genoeg geld gehad voor een hele zak beton en daarom hadden we er rivierzand doorheen gemengd. Dat zand maakte het beton echter wel minder sterk. Maar de grafsteen zag er niet anders uit dan de stenen van de andere zwarte mensen op de begraafplaats. De meeste staken niet omhoog uit de grond zoals de stenen van de witte mensen. Ze lagen gewoon plat. Plat en dood. Met mijn vinger volgde ik de contouren van zijn naam. Ik was eerst van plan geweest om de letters er zo – met mijn vingers – op aan te brengen, tot broeder Joshua had aangeboden om de naam van mijn zoon er met mooie letters in te beitelen. Hij had het prachtig gedaan.

Waar ik niet blij mee was, was dat iemand een schelp uit de Alabama-rivier in de hoek van de steen had gedrukt. Bijna alle grafstenen op deze begraafplaats hadden wel ergens zo'n schelpje. Maar ik wilde dat niet voor mijn jongen. Absoluut niet. Ik was niemand een verklaring verschuldigd waarom ik dat niet wilde, maar die rivierschelp had hier, op deze steen, niets te zoeken. Ik wist wel wie die schelp stiekem naar broeder Joshua had gebracht en er was absoluut geen sprake van dat ik hem daar zou laten zitten. Ik trok een hamer uit mijn handtas. Die had ik een week geleden uit Malachi's gereedschapskist gepakt. Met één snelle slag veroorzaakte ik een barst in de hoek van de grafsteen.

‘Delilah Evans, waarom doe je dat? Geef dat ding onmiddellijk aan mij.’ Malachi griste de hamer uit mijn hand. Als hij kwaad werd, verloor zijn stem iets van zijn opgepoetste domineestoon-tje. ‘Kijk toch eens wat je hebt gedaan.’

‘Je weet best waarom.’ Mijn blik was nog steeds op de grafsteen gericht. Ik was er niet blij mee dat er nu een hoek van af was geslagen, maar de steen zag er nu in elk geval beter uit dan met die schelp. Ik stopte de schelp in mijn zak en meteen voelde hij zwaarder aan dan hij behoorde te zijn.

Met mijn pink veegde ik de losse brokjes beton van de grafsteen in het gras. Vervolgens bleef ik een paar minuten zitten en staarde naar wat ik had gedaan. Ja, het feit dat ik die schelp uit de Alabama-rivier van de steen had verwijderd, voelde als iets goeds, al was het maar een flintertje te midden van al het kwaad.

Mijn handtas stond nog open en ik haalde mijn beursje, mijn witte kerkhandschoenen, mijn zakdoek en mijn zonnebril eruit. Ik gaf de spullen aan Malachi. Hij wist zich er duidelijk niet goed raad mee, maar hij nam ze toch van me aan. Nu was mijn handtas leeg.

Toen ik mijn vingers weer in de grond duwde, persten de zandkorrels zich onder mijn nagels. Onder de oppervlakte was het zand nog een beetje vochtig, maar dat weerhield mij er niet van om verder te gaan. Nadat ik het eerste handje vol zand in mijn tas had gegooid, greep Malachi mijn schouder weer beet, en deze keer heel stevig.

‘Delilah.’ Normaal gesproken gebruikte hij bijna nooit mijn volledige naam, en dit was nu al de tweede keer in een paar minuten tijd. Natuurlijk maakte hij zich zorgen om mij, maar ik was niet van plan te stoppen. ‘Wat ben je aan het doen, lieveling?’

‘Ik moet wat van dit zand hebben. Want zand gaat nooit dood. Zand gaat nooit dood.’ Ik zette mijn tas op de grond en gebruikte nu twee handen. Op dit moment voelde ik een urgentie die ik niet meer had gevoeld sinds de dag dat ik hoorde dat er iets mis was met mijn kleine jongen. ‘Ik neem wat zand van onze kleine Carver mee. Pennsylvania moet mijn jongen ook leren kennen.’

Toen mijn handtas vol zat, nam ik een iets meer ontspannen houding aan en probeerde ik weer wat rustiger te ademen. Mijn zwarte jurk zat nu onder het zand, maar het kon me niets schelen. In Malachi’s zucht weerklonken allerlei bezwaren, maar die liet

ik meteen weer van mijn rug glijden.

Na nog enkele stilzwijgende ogenblikken in de vroege ochtendzon begon hij weer op zijn vertrouwde, kalme toon tegen me te praten. ‘Zuster Lois heeft beloofd dat ze hier regelmatig even langs zal gaan om een foto van de steen te nemen. Die zal ze dan naar ons opsturen. Haar volwassen zoon heeft een mooie nieuwe camera.’

Ik knikte en snuffte weer. Ik sloot mijn handtas en toen ik hoorde dat die dichtklikte, schoot even de gedachte door mijn hoofd om hem over de mistige begraafplaats te gooien. Het voelde allemaal gewoon te definitief.

‘Het is tijd om te gaan.’ Malachi stak zijn hand naar me uit.

Ik stond toe dat hij me overeind trok. Al mijn krachten hadden me verlaten.

Ik keek naar mijn man en in zijn grote, bruine, glazige ogen lag een somberheid waarvan ik me afvroeg of die ooit weer zou verdwijnen. Natuurlijk had ook hij verdriet, maar toch had hij twee weken nadat onze kleine jongen was overleden alweer op de preekstoel gestaan. Hij had gepreekt over vergeving en samen met het koor over Gods goedheid gezongen. Ik had dat niet gekund. Een paar vingers van mijn handschoenen staken uit zijn zak, alsof ze iets probeerden vast te grijpen. Ik keek nog een keer naar Carvers grafje. Op dit moment voelde niets goed.

Malachi nam mijn zanderige hand in de zijne en samen liepen we weg. Broeder Jake zat met zijn handen op het stuur in de auto. Hij deed zijn best om naar me te glimlachen, maar de lach bereikte zijn ogen niet. Voordat ik instapte, wierp ik nog een vlotte blik op de achterbank. Die was gevuld met mijn andere kinderen. Malachi jr., Mallie, zat bij het portier en keek alleen maar naar buiten. Ik kon hem bijna weer op dat dappere toontje van hem horen zeggen dat jongens van tien te oud waren om te huilen. Het had niet veel gescheeld of ik had hem een flinke oorvijg gegeven toen hij dat zei. Het sloeg nergens op om je ogen droog te houden als je broertje was gestorven. Kleine Harriet zat naast hem. Ze schonk me een glimlach omdat dat

meisje altijd haar uiterste best deed om anderen een gelukkig gevoel te geven.

Naast het andere portier zat mijn oudste dochter, eigenlijk al een jonge vrouw, Sparrow. Toen ik haar aankeek, trok ik een wenkbrauw naar haar op, diepte de schelp op uit mijn zak en hield die voor haar neus.

‘Hou deze maar bij je, meisje. En zorg ervoor dat je hem niet verliest.’ Ik had eigenlijk ‘dat je hem niet ook verliest’ willen zeggen, maar ik slikte het woordje ‘ook’ toch maar in.

Ze pakte de van een betonkorst voorziene schelp van me aan, sloot haar hand eromheen en keerde zich weer naar het raam. Haar blik dwaalde naar de steen met de kapotgeslagen hoek in de verte.

Ik liet de mijne naar de kleine George glijden, die bij Sparrow op schoot zat. Hij had een verloren uitdrukking op zijn vierjarige gezichtje.

De andere helft van hem lag daar nu diep in het zand begraven. George en Carver waren een tweeling geweest.

EMMA

Onzichtbare bijen, zoemend in mijn hoofd – nee – in mijn dromen. Zwierende takken, dansende bomen. Ik bleef de woorden in mijn gedachten herhalen. Ik wilde ze niet vergeten. Mijn vingers trommelden op mijn knie, verlangend naar de pen en het papier dat ik in huis had liggen. Wat zou er op deze zinnen kunnen volgen? Hoe zou het voelen om zo vrij te zijn als de bomen?

‘Het leven is een ademtocht. Het is niet meer dan een zuchtje wind.’ Mervin Mast, de predikant, blies ten voorbeeld zijn adem uit. Hij was onze nieuwe dominee en was pasgeleden in onze kleine nederzetting Sinking Creek, in Pennsylvania, komen wonen. Ons dorpje lag niet in de bergen, bij de mijnbouwers, of in het dal, waar het welig en groen was, maar precies ertussenin. Mervins baard was keurig geknipt en gekamd en had een rijke kastanjebruine kleur, waardoor duidelijk werd dat hij jonger was dan de meeste predikanten met hun lange *schtrubleh*-baarden – de slordige baarden waar ik altijd zo’n hekel aan had.

Mervin kwam uit Lancaster en zijn *frau*, Lena, had een voorliefde voor haar *kapp*. Ze was rond, mollig en knap. Totaal het tegenovergestelde van mij.

‘Maar de wereld leeft niet zo. De mensen leven als de wind. Ze gaan waarheen hij hen ook voert. Ze hebben altijd haast zoals de vele riviertjes en beekjes die uit de bergen tevoorschijn komen, en laten zich gedachteloos door de stroom leiden, ongeacht in welke richting die hen voert.’

Ik wendde mijn blik af van de zee van zwart-witte hoofdbedekking van mijn mede Amish-*schwestern* en richtte hem op het dichtstbijzijnde raam. Er zoemden een paar bijen om een hangplant. Ik stelde me voor hoe het geruis van hun vleugels bij

elkaar zou klinken. Waarschijnlijk een beetje zoals het geroezemoes van diezelfde zusters die hier om mij heen zaten en met gedempte stemmen achter hun handen met elkaar fluisterden.

Predikers noemden Amish-gemeenschappen weleens bijenkorven of mierenkolonies – omdat de Amish in groepen leefden en ze zich wijdden aan de verantwoordelijkheden die hun waren opgedragen. En zoals de bijen er altijd voor zorgden dat hun goudkleurige honing voor het eind van de zomer klaar was om te oogsten, moesten wij, als Amish, er ook altijd voor zorgen dat we klaar waren. Voor wat er dan ook maar komen zou.

Het gehuil van de jongste telg in onze gemeente, een pasgeboren baby, trok mijn aandacht weg bij het raam. Het was alsof ik even terugkeek in een leven dat ik eerder had geleefd. Ik had ongeveer de leeftijd gehad van dit meisje, de nieuwe moeder, toen ik mijn Johnny kreeg. De verrukking en het wonder van het kersverse moederschap hadden me totaal in beslag genomen. Ik had me plotseling gerealiseerd waarom mijn moeder altijd zo straalde als ze me voorstelde aan een nieuwe baby in onze familie. Ik vond het ineens heel logisch dat mijn *alt mammie*, ondanks alle gezondheidsrisico's, ook telkens de lange of kortere reis ondernam om het kersverse babysnoetje te bewonderen. Van mijn oude grootmoeder leerde ik te zien hoe dit nieuwe leven zich voor ons uitstreckte en dat vervulde me met hoop.

Dat was het. Hoop.

Terwijl ik hierover nadacht, rustten mijn handen in mijn schoot, zo dicht bij de plaats waar mijn zoon was gegroeid. Nu zat hij ergens aan de andere kant van de ruimte – lang, slungelig en net zo knap als zijn vader op zijn zestiende was geweest. Ik keek naar mijn handen. Ze waren zo leeg.

'Emma.' De fluistering kwam van dicht naast me en iemand legde een warme hand op mijn knie. Door mijn dagdroom – mijn droom over het verleden – was de rest van de dienst voorbijgevlogen. Het was tijd om te knielen en te bidden. Daarna zouden we naar buiten gaan. We zouden eten. We zouden praten.

Ik zou een groot aantal baby's vasthouden en ze vervolgens weer aan hun moeder teruggeven.

Een paar uur later zat ik samen met mijn man, John, in de buggy en probeerde ik mijn mijmeringen te vergeten. In plaats daarvan probeerde ik me de dichtregels te herinneren die ik tijdens de dienst had bedacht. Eerst schoten een paar keer de verkeerde woorden in mijn gedachten, maar uiteindelijk herinnerde ik me de juiste. Het geklepper van de paardenhoeven voorzag me van een ritme. Ik fluisterde ze. 'Onzichtbare bijen, zoemend in mijn dromen. Zwierende takken, dansende bomen.'

'*Vas wah sehl?*' John wilde weten wat ik had gezegd. Zijn ogen waren op de weg gericht. Het windscherm was open – het was april en het weer was uiterst aangenaam.

'*Nix.*' Ik wist wel dat hij mijn wat hij 'moderne dichtkunst en ideeën' noemde niet kon waarderen en dat hij me anders weer zou waarschuwen voor lichtzinnigheid.

'Larry en Berthy komen donderdag. Voor een week of zo.'

'Over twee dagen komen je broer en schoonzus uit Ohio met hun zeven kinderen bij ons op bezoek en je vertelt me dat nu pas?'

Omdat Berthy niet kon lezen of schrijven, schreef Larry meestal met John. Ik herinnerde me dat ik een paar weken geleden een brief had gezien, maar ik was vergeten aan John te vragen wat erin stond. Dit was al zo vaak gebeurd dat het me niet zou moeten verbazen. De laatste keer was voor Thanksgiving, toen zijn ouders en twee ongetrouwde *bruders* een week kwamen logeren. Er was op dat moment geen druppel olie of korreltje meel meer in huis geweest en ik had me meteen ontmoedigd gevoeld.

'*Ich hap fageseh.*' Hij was een oprechte man en zou me geen verdere verklaring geven.

'Hoe kun je zoiets nu vergeten? We hebben in de verste verte

niet genoeg eten in huis om negen extra monden te voeden.' Natuurlijk wist ik wel waarom hij het was vergeten. Maar dat was geen onderwerp waar wij over spraken.

'*Nah*, Emma, je maakt het weer eens veel groter dan het is. De meeste vrouwen hier voeden bij elke maaltijd meer dan negen monden. Jij hebt het makkelijk met alleen Johnny en mij. Gedraag je niet langer als een verwend nest. Je moet er gewoon voor zorgen dat ons eten langer meegaat. We verdienen meer geld dan Larry, en alsnog lukt het Berthy om alle negen te eten te geven. Waarom vraag je haar niet gewoon om je te laten zien hoe zij dat doet?' Hij keek me nooit aan als hij sprak. Zijn ellebogen bleven op zijn knieën rusten en hij hield de leidsels van het paard losjes in zijn handen.

Ondanks het milde weer had ik het plotseling bloedheet, omdat ik wist dat hij gelijk had. Ik had alleen een zoon en een man om voor te zorgen en te voeden. Berthy verrichtte elke dag een klein wonder door haar kinderschaar te eten te geven. Maar het idee dat ik twaalf monden zou moeten vullen, in plaats van drie, zonder dat ik voldoende tijd had om me daarop voor te bereiden, zorgde ervoor dat mijn maag zich omkeerde. Ik was geen held in werken zonder uitgedokterd plan.

'We hebben zo veel lege kamers – we moeten niet klagen als die nu een keer worden gevuld. Jij hebt verdriet omdat ze leeg zijn gebleven, maar als ze dan een keer woorden gevuld, word je chagrijnig.'

'John –'

Mijn antwoord werd verstoord door een voorbijstuivende buggy die grind opwierp naar Brian, ons paard.

Johnny.

John slaakte een verwoede kreet en onze zoon antwoordde met een wild gebaar. Johnny was net zestien geworden en had zijn eigen buggy aangeschaft met hulp van John, die de helft had bijgelegd. Ik had gewild dat ik er ook iets over te zeggen had gehad. Johnny was een praatjesmaker zonder al te veel verantwoordelijkheidsbesef en wat mij betrof, had hij het hele

bedrag voor de buggy zelf mogen betalen. Deze herfst zou hij worden voorbereid op zijn doop, wat ervoor zou kunnen zorgen dat hij een deel van zijn jeugdige ambities zou laten varen. Misschien zou het er zelfs wel voor zorgen dat hij iets rustiger en serieuzer werd.

‘*Sehlah buh muß schlake,*’ zei ik half plagerig.

John lachte en de hartelijke manier waarop hij dat deed, vertederde me een beetje. We lachten niet zo vaak samen. ‘Ik wil weleens zien hoe jij die jongen een pak voor zijn broek geeft; je bent veel te streng tegen hem.’

Hoewel het racen met een buggy heel normaal gedrag was voor onze jongeren, maakte ik me toch zorgen over Johnny’s onverantwoordelijke gedrag.

Toen we onze oprit op reden, schoten de kippen en ganzen alle kanten op. Als we linksaf waren geslagen, zouden we naar de achterzijde van onze witte boerderij zijn gereden, waar ook de deur naar onze kelder zich bevond. Maar we gingen naar rechts en parkeerden in de rode schuur.

‘Vorige week betrapte ik hem erop dat hij televisie zat te kijken.’ Hoewel dat een heel gangbare vorm van rebellie was, baarde het me toch zorgen. Johnny kon het veel te goed vinden met onze *Englishe* buurjongen, Arnold. ‘Ik bracht wat kruiden naar Lisa – ze is al weken niet helemaal in orde – en toen zat Johnny met Arnold in de woonkamer en keken ze naar een of ander programma op de televisie. Het kon hem niet schelen dat ik hem zag omdat hij weet dat jij er toch niets tegen doet.’

‘Emma, ik kan me nog herinneren dat wij in onze jonge jaren ook de nodige problemen hebben veroorzaakt.’

Ik had die twinkeling in zijn ogen al zo lang niet meer gezien dat mijn hart bij de aanblik ervan een sprongetje maakte. Ik speelde mee en porde hem in zijn ribben. Hij grijnsde. Hij was degene die de nodige grenzen had overtreden; ik niet. Het enige wat ik had gedaan, was mijn jurk iets hoger omzomen en gedichten schrijven waarvan werd gezegd dat ze te frivoool waren.

De twinkeling in zijn ogen verdween en zijn kaaklijn ver-

strakte zich en leek weer als uit steen gebeiteld.

Ook ik werd meteen weer serieus en de zorgen over onze zoon keerden terug.

‘Ik weet alles van *rumspringa*, maar jij bent onze *auma deanah* en de mensen verwachten toch een bepaald gedrag van het gezin van de hoofddiaken.’

Zijn borst spande zich en toen hij de leidsels vastbond, waren zijn bewegingen bruusk en stond zijn gezicht nors. ‘Je hoeft me echt niet telkens te herinneren aan wat ik ben,’ snauwde hij me over zijn schouder toe, terwijl hij uit de buggy stapte.

Ik sprong ook uit het rijtuig en liep naar zijn kant om het paard los te maken. Ik ging dicht naast hem staan, maar zijn handen hielden niet stil en hij keerde zich niet naar me toe. Hij had geen zin in dit gesprek. Ik eigenlijk ook niet, maar Johnny...

Ik wilde mijn hand op die van hem leggen, maar in plaats daarvan vouwde ik mijn handen samen. ‘Hij weet dat hij overal mee wekomt, John, omdat –’

‘Omdat wat?’ Hij keerde zich naar me toe.

Ik kon me de laatste keer dat hij me zo recht in mijn ogen had aangekeken niet meer herinneren. Hij kneep zijn bruine ogen tot spleetjes. Ik nam zijn gezicht in me op. In zijn donkere haar was nog steeds geen enkele grijze haar te herkennen, in tegenstelling tot het mijne, waarin grijs en donkerblond elkaar zo ongeveer in gelijke mate afwisselden, waardoor ik er ouder uitzag dan mijn zevenendertig jaar. John was zo knap geweest toen we bijna twintig jaar geleden met elkaar trouwden en dat was nog steeds zichtbaar. Maar in de laatste paar jaar waren zijn wangen langs de rand van zijn baard onnatuurlijk rood geworden. De sterke gelaatstrekken in zijn gezicht waren harder geworden en ik wist waarom. Zijn lange lichaam was zachter geworden, maar dat kwam niet door zijn leeftijd – hij was nog niet eens veertig.

Zijn kaak verstrakte en zijn adamsappel bewoog op en neer. ‘Omdat wat?’ Zijn stem klonk iel en zijn gezicht vertrok toen hij de woorden herhaalde.

Ik kon de pepermuntbladeren, waarop hij kauwde om een

frissere adem en smaak in zijn mond te krijgen, ruiken. Hij had er altijd een aantal bij de hand, soms zelfs tussen de bladzijden van zijn bijbel geperst. Zijn vraag hing onbeantwoord in de lucht. Omdat het antwoord ons allebei pijn zou doen. En ik was iemand die alle pijn probeerde te ontwijken. Daarbij hield ik van mijn man en wilde ik niet dat hij zich gekwetst voelde. Ik wilde juist degene zijn die hem vertroosting schonk, hoewel hij verstrikt was geraakt in de zonde. Dat was wat mij voortdreef.

Maar terwijl ik wegliep, bleef het antwoord aan me knagen. Johnny wist dat hij overal mee weg zou komen omdat de *auma deanah*, zijn eigen vader, alcoholist was en niemand buiten ons twee daarvan op de hoogte was.